

PSYCHISCHE PROBLEMEN IN DE PERINATALE PERIODE

Congres psychosociale determinanten GGZ jonge kind,
22 december 2021, ZOOM
Dr. An-Sofie Van Parys

WIE BEN IK?

An-Sofie Van Parys

vroedvrouw, sociaal agoge, seksuologe
post-doc onderzoeker U(Z)GENT (ICRH)

coördinatie project PMG

psychotherapeute:

‘Zwanger in Brussel’ en OLV ziekenhuis Asse

wōom
project

ENKELE AFSPRAKEN

- Micro op mute
- Interactie: chat / hand opsteken / zeggen
- Proberen chat volgen
- Onderbreek gerust, neem actief deel
- Perinataal: 1 jaar voor, tijdens, 1 jaar na zwangerschap
- > vragen dan antwoorden
- Moeilijk onderwerp, kies wat je deelt en wat niet
- Zorg voor jezelf!
- ansofie.vanparys@ugent.be
- PPT volgt via mail

PROGRAMMA

13.30 - 14.40u: Zwangerschap, reis naar ouderschap

14.40 - 14.50u: **PAUZE**

14.50 - 16u: Perinatale psychische problemen

WIE ZIJN JULLIE?

Wie heeft er last van een namiddag-dip?

Wie heeft het gevoel meer psychische problemen te zien sinds de corona-epidemie?

Wie stelt vragen (regelmatig) naar de psychische gezondheid bij de ouders?

Wie heeft ervaring in het begeleiden van ouders met psychische problemen?

MYTHES EN FEITEN

MYTHES EN FEITEN

1. Een kwart van de maternele sterfte wordt veroorzaakt door psychische problemen

MYTHES EN FEITEN

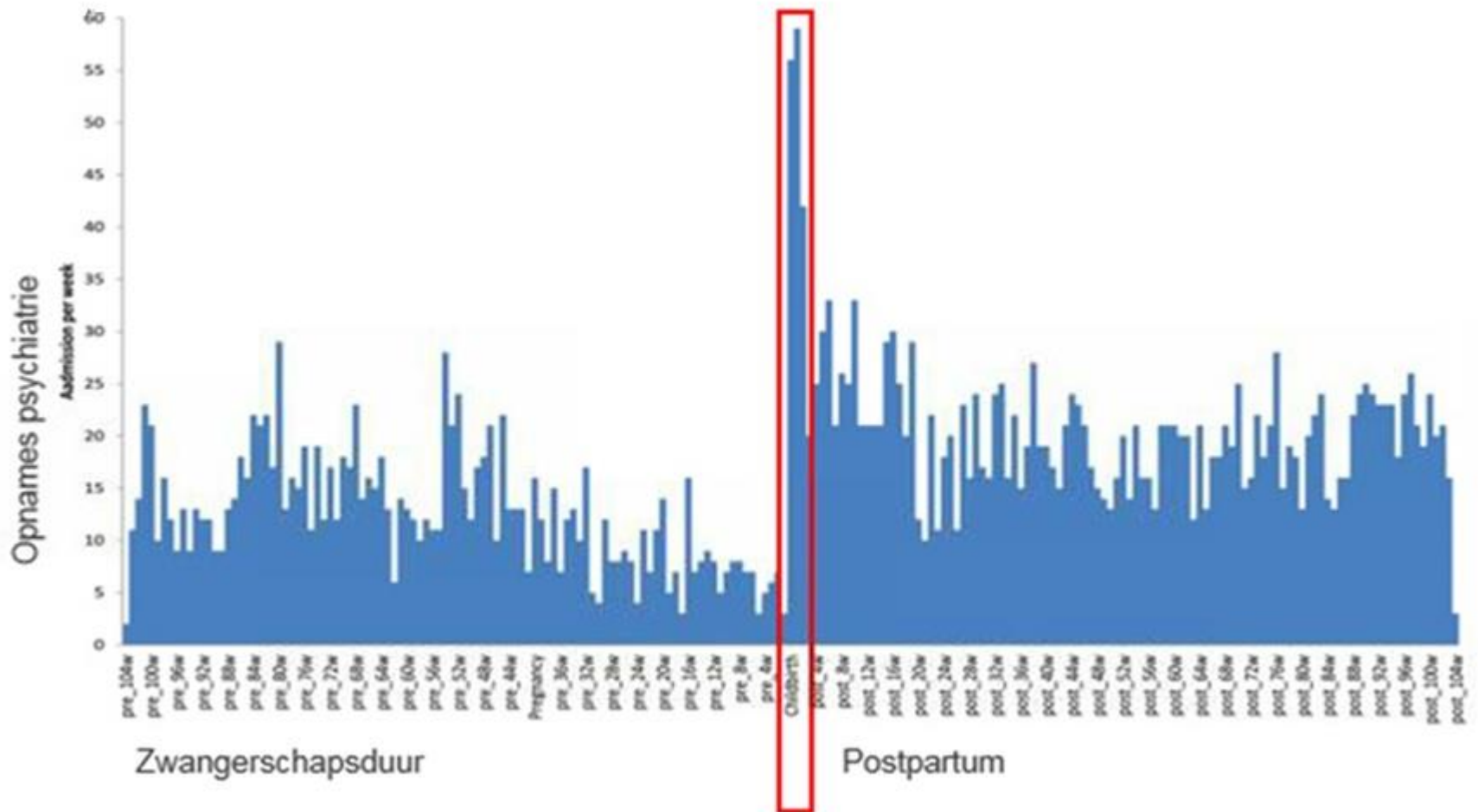
2. 70% van de partners van vrouwen met een (klinische) postpartum depressie, heeft ook een (klinische) depressie

MYTHES EN FEITEN

3. Vrouwen vertellen niet tegen hun zorgverlener dat ze het psychisch moeilijk hebben omdat ze bang zijn dat hun kinderen geplaagd worden

PSYCHISCHE PROBLEMEN

ENKELE CIJFERS

20%

1 op 5

Corona: ? 40% symptomen

63.836 bevallingen/jaar → 12.762 gezinnen

depressie (10%)

angststoornissen (9 - 13%)

postpartum psychose (1-2/1000)

bipolaire stoornissen (0,4-1,6%)

MEESTAL NIET GEDETECTEERD

63.836 bevallingen/jaar Vlaanderen

20% mentale gezondheidsproblemen = 12.762

75% geen diagnose = 9.575

10% behandeling = 1.276

11.486 geen (adequate) behandeling

DEPRESSIE

Sombere stemming en/of verlies interesse & plezier

Verstoorde slaap, verstoord eetpatroon, moeheid, prikkelbaar, rusteloos, gevoel mislukt te zijn, angst en schaamte, cognitieve problemen, zelfmoordgedachten...

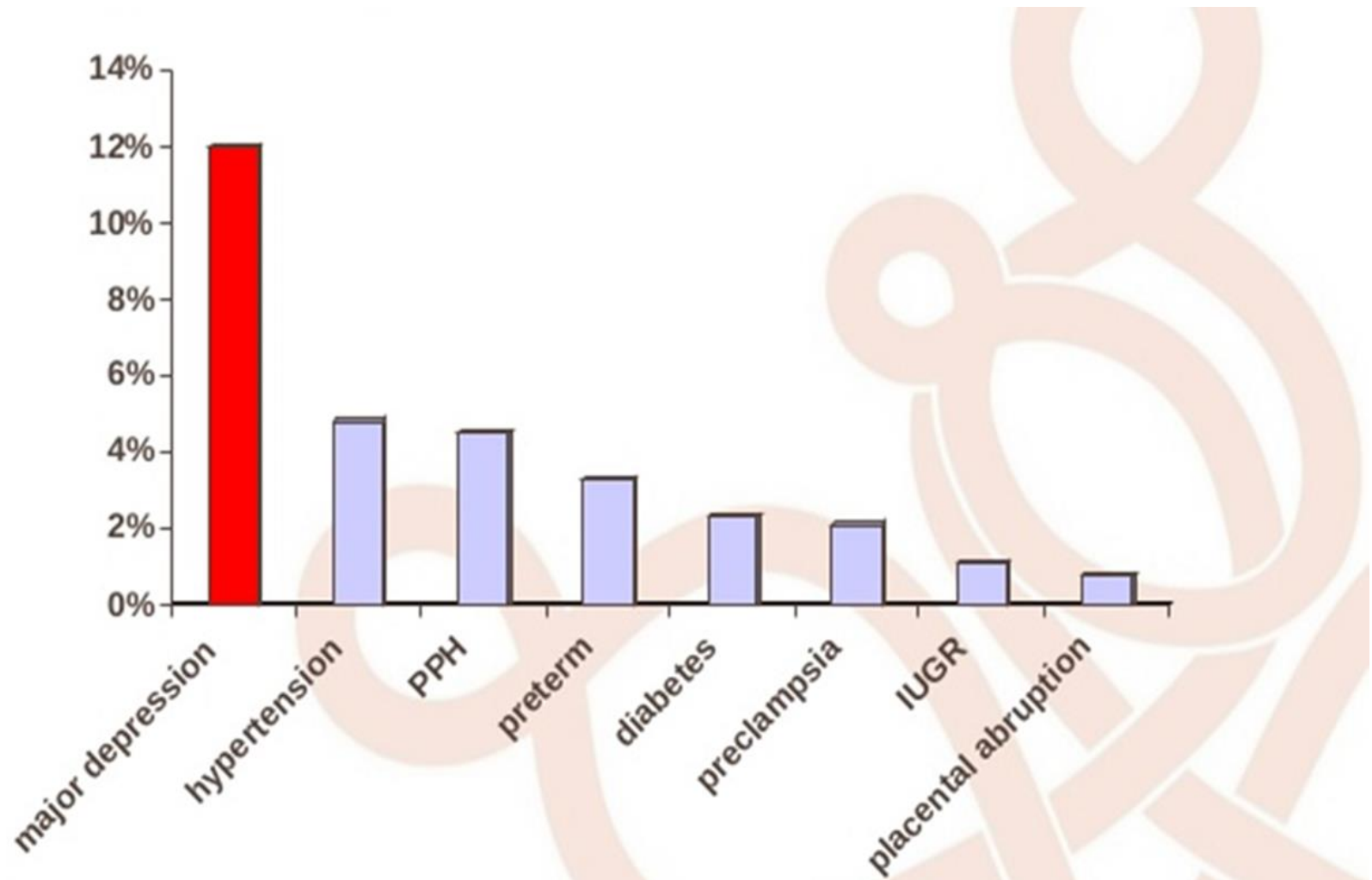
Zowel zwangerschap als postnataal

% iets lager prenataal, voorspeller en ernstiger

Gemaskeerd lichamelijke klachten en schaamte

Angst medicatie

DEPRESSIE: MEEST VOORKOMENDE ZIEKTE

VADERS/PARTNERS

Depressie: 1 op 10 perinataal

25-50% moeder depressie, vader/partner ook
(besmetting via slaap)

Andere symptomen?

meer prikkelbaar, woedeaanvallen, > externaliseren,
conflict, middelen misbruik, vluchtgedrag...

Labels vermijden, eerder distress

ANGST

Angstig, gespannen, geïrriteerd, gestresseerd, piekeren, rusteloos, prikkelbaar, ...→ geen controle!

Zowel zwangerschap als postnataal

Paniekstoornis en agorafobie: meestal milder zwangerschap en erger PP

Sociale angst, gegeneraliseerde angst en specifieke angst: weinig verandering perinataal

Dwang: meestal > PP (hygiëne/welzijn kind, te weinig geluksgevoel etc.)

FILMPJE WOLKINMIJNHOOFD

The screenshot shows a web browser window with the URL <https://wolkinmijnhoofd.be>. The website has a navigation menu with the following items: Welkom, Symptomen, Eerste hulp bij wolken, Veelgestelde vragen, Getuigenissen, Over ons, and Contact. The logo is a green cloud with the text 'Wolk in mijn hoofd'. The main heading is 'Wolk in mijn hoofd' in a large, bold, teal font. Below it is a paragraph of text: 'Is het dichtbewolkt daarboven? Of zijn het van die schattige schapenwolkjes, die zich langzaam maar zeker opstapelen? De omvang, de kleur, dat doet er nu niet toe. Wij zijn gewoon blij dat je hier bent. Dat je de weg naar **Wolk in mijn hoofd** hebt gevonden. Neen, het zit niet tussen je oren. En geloof ons, je bent niet alleen.' To the right, a video player is embedded, showing a woman smiling. The video title is 'Wolk in mijn hoofd'. The video player includes a play button, a 'Later bekijken' button, and a 'Delen' button. Subtitles at the bottom of the video read: 'die niet hadden verteld dat het eigenlijk zo moeilijk was.' The YouTube logo is visible in the bottom right corner of the video player.

OPDRACHT

Observeer de non-verbale communicatie: oogcontact, intonatie stem, kikkers in de keel, spanning, zuchten...

Welke signalen of symptomen herkennen jullie?

SIGNALEN FILMPJE

- Slaap
- Zuchten
- Opkijken bezoek (isolement, alleen voelen)
- Paniek, machteloos
- Spijt

- Bibber in de stem
- Ik voel niets
- Niet kunnen slapen (adrenaline), geen rust
- Huilen/NIET huilen
- Zetel (blijven)
- Gevoel niet kunnen
- Ik wil dit niet, leven is voorbij
- Onmacht
- Boos
- Paniekaanval
- Niet ok
- Kan niet meer

POST-TRAUMATISCHE STRESS STOORNIS

Bevalling traumatisch (individueel erg verschillend, bij 'normale' bevallingen)

≠ stoornis (functioneren, > 1 md) en traumatisch ervaren

Herbeleven (beelden, geluiden), flashbacks, nachtmerries, intrusieve herinneringen, verhoogde waakzaamheid, vermijding, fysieke reacties (hartkloppingen, snel ademen, misselijk, zweten)...

Gebrek aan empathie van hulpverleners, interpretaties, controleverlies...

POST PARTUM PSYCHOSE

'uitzonderlijk': 1-2/1000

Rusteloosheid, slaapstoornissen, prikkelbaarheid, ontremming, achterdocht, verward, verstoord contact werkelijkheid, wanen, hallucinaties, stemmen, manie of depressie, wisselend bewustzijn

Snel na de bevalling

4% infanticide, 0,2% zelfmoord

25-50% recidief, opstoot bipolaire stoornis, genetische factor +++

WAT IS ABNORMAAL?

Last in dagelijks functioneren...

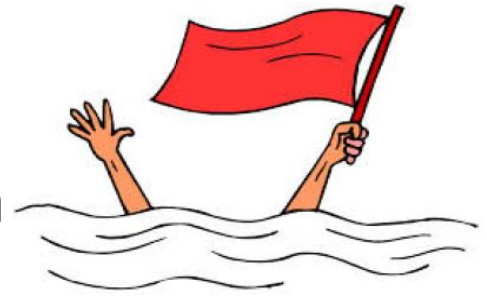
> 2 weken meer dagen wel dan niet

Kaderen in context zwangerschap/bevalling/baby

RODE VLAGGEN

Bipolaire problematiek: zichzelf of 1ste lijn bloedverwanten

→ hoog risico depressie en/of psychose

Vrouwen met depressie in de voorgeschiedenis

Verhaal psychisch niet goed voelen

Recente belangrijke mentale veranderingen of nieuwe symptomen

Gedachten zichzelf iets aan te doen (automutilatie, suïcide)

Nieuwe en aanhoudende uitdrukkingen van onkunde als moeder en vervreemding van baby

MEDICATIE

Niet standaard stoppen! Overleg en luister...

Nadelen medicatie wegen meestal niet op tegen nadelen psychische problemen

Zwangerschap: best geen valproaat (Depakine ®) of paroxetine (Seroxat ®)

Borstvoeding: best geen lithium

Sertraline en quetiapine beste opties

IMPACT INTERACTIE

Minder oogcontact: minder aanmoedigen, negeren pogingen

Minder positieve gezichtsuitdrukkingen

Minder/monotoon praten

Minder geluidjes

Minder verhaaltjes vertellen, spelletjes spelen, liedjes zingen

Minder reactie op signalen, minder reageren op noden

Minder veiligheidsmaatregelen

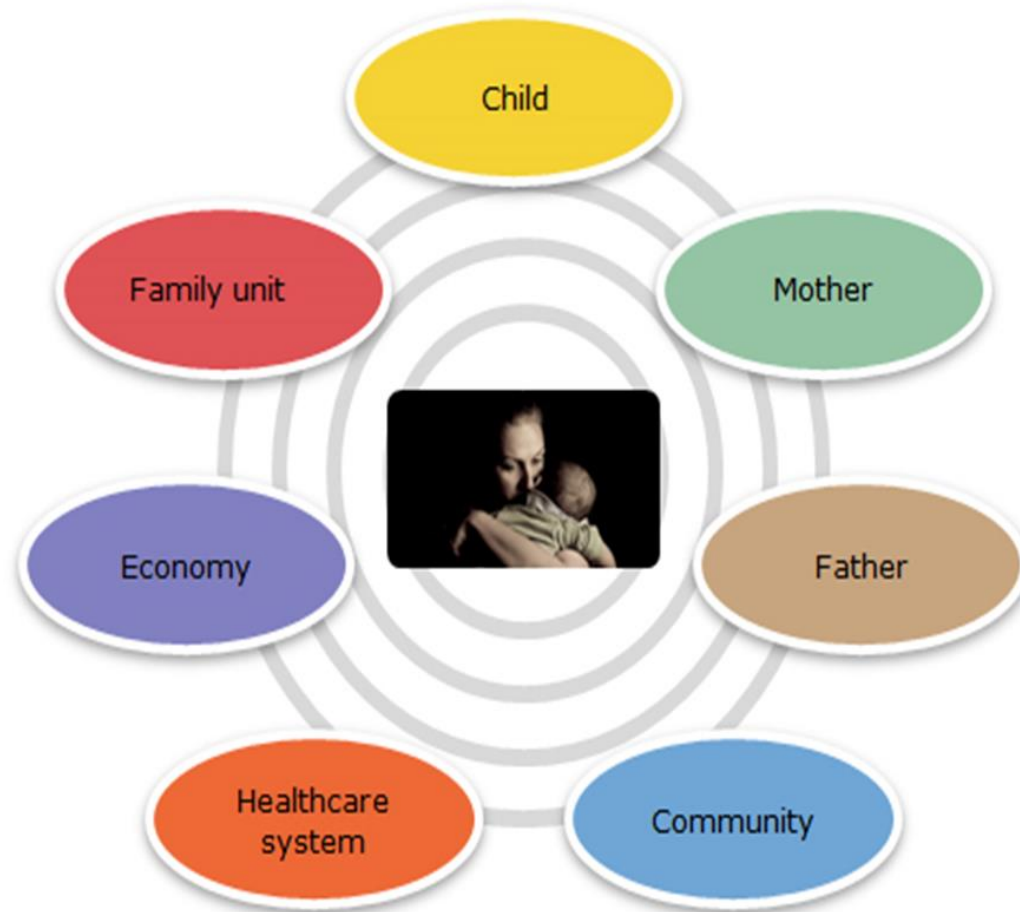
Minder vertrouwen

Vaker boos/ontevreden

Meer/minder huilen

Emotioneel niet beschikbaar (negatief en op zichzelf)

GEVOLGEN

NEGATIEF

Prematuriteit en laag geboortegewicht

Hechtingsproblemen, temperament en interactieproblemen

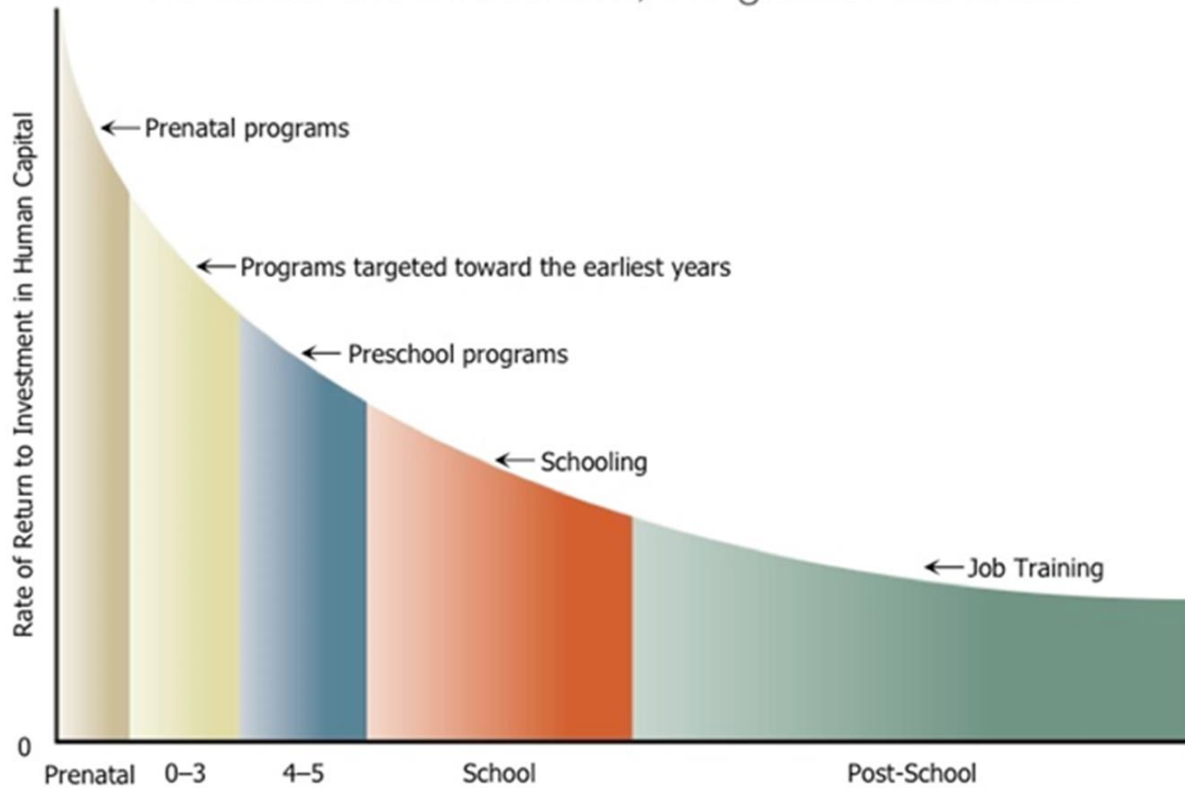
Cognitieve, gedrags-, psychomotorische, taal en psychiatrische problemen
(verwaarlozing, misbruik)

Langetermijn impact: adolescenten en volwassenheid

Ook depressie enkel vaders, interactie hele gezin beïnvloed

→ extra risicofactoren: sociale kwetsbaarheid

The earlier the investment, the greater the return

Source: James Heckman, Nobel Laureate in Economics

NEGATIEF

Belangrijkste doorzaak (25%)

Economische impact UK:

£8 miljard per jaar, = £10.000 per geboorte

→ behandelbaar: verbetering ontwikkeling kinderen!

→ UK 75% niet gedetecteerd

→ slechts 10% behandeling

→ niet behandelen, chronische problematiek

VOOR PATIËNTEN/CLIËNTEN

<https://wolkinmijnhoofd.be/>

<https://web.bestbeginnings.org.uk/web/videos/your-mental-health>

<https://web.bestbeginnings.org.uk/web/video/how-do-i-know-whats-normal-10131>

<https://www.youtube.com/watch?v=2pUCBBBH8l8&t=1s>

<https://healthyfamilies.beyondblue.org.au/pregnancy-and-new-parents>

<https://www.panda.org.au/>

DANK VOOR JULLIE
AANDACHT!
NOG VRAGEN?

Dr. An-Sofie Van Parys

ICRH / VROUWENKLINIEK

E-mail: ansofie.vanparys@ugent.be
ansofie@woomproject.be

www.icrhb.org
www.ugent.be